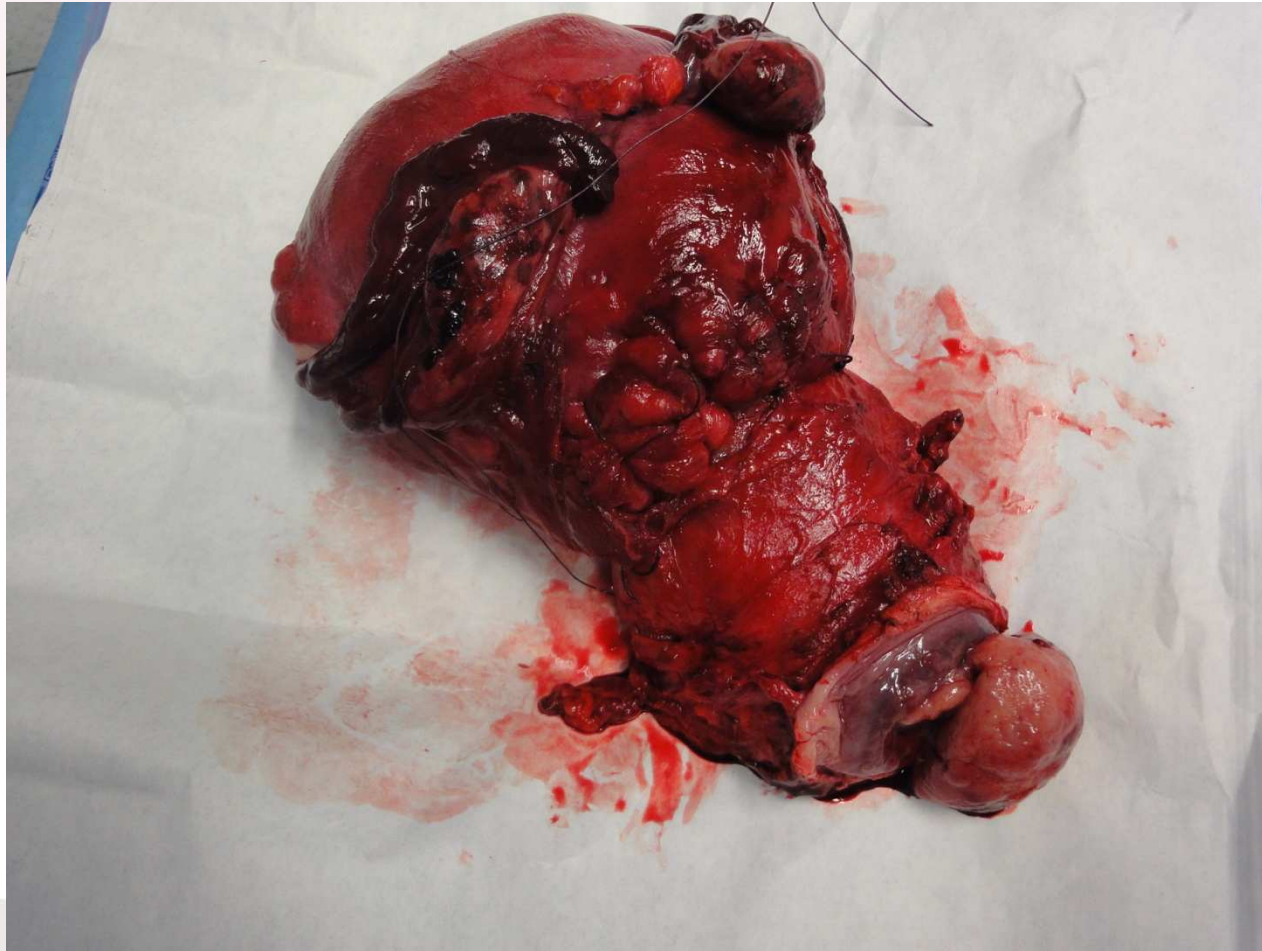

Ülevaade emakakaelavähi ennetusest Eestis

Lee Padrik
Tartu Ülikooli Kliinikum
Eesti Kolposkoopia Ühing
15.05.2012

**32.a. naine, emakakaela kartsinoom, HPV 18 positiivne ,
Diagnoositud ja opereeritud raseduse 35. –l nädalal
oktoobris 2011**

2008 Pap test korras, 2009 Pap testis kerged muutused ja
järelkontroll 1 a. pärast

Emakakaelavähi haigestumus Eestis 2003-2008

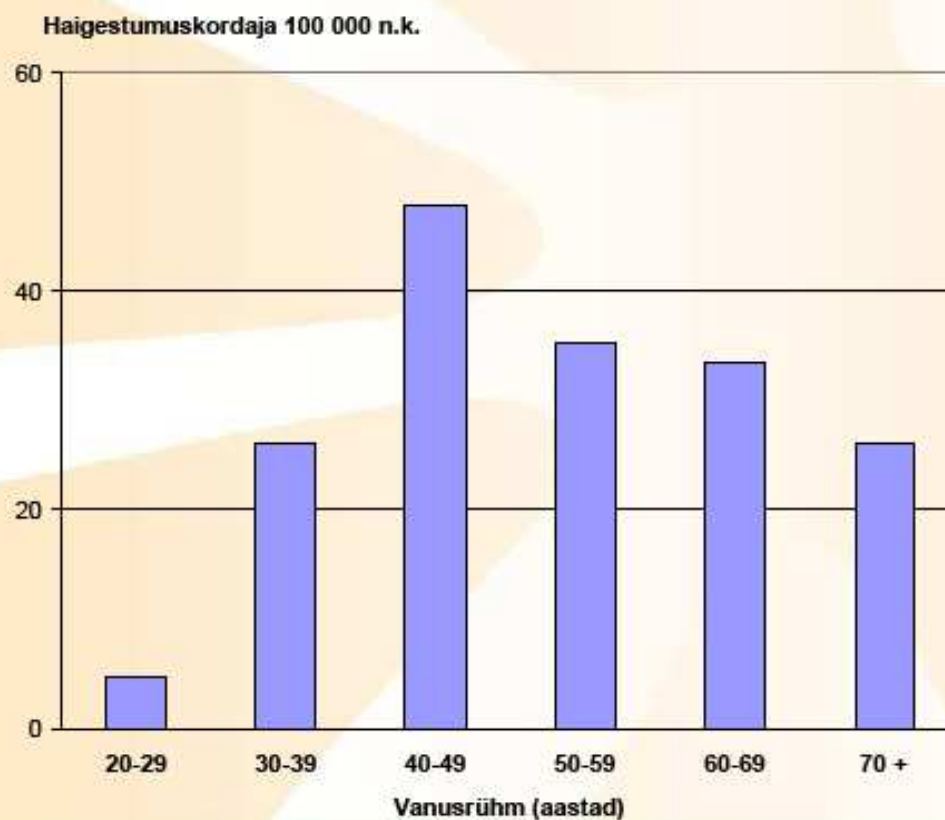
Tõenäosus haigestuda emakakaelavähki e.
kumulatiivne(elukestev) risk Eestis on 1,5 % 1:67

Aasta	Juhtude arv	Vanuse järgi standarditud* haigestumuskordaja 100 000 n.k.
2003	143	14.1
2004	181	17.5
2005	157	15.7
2006	161	15.6
2007	187	18.1
2008	153	15.9

Eesti Vähiregister 2011, GLOBOCAN 2012

*Standarditud maailma standardrahvastiku alusel.

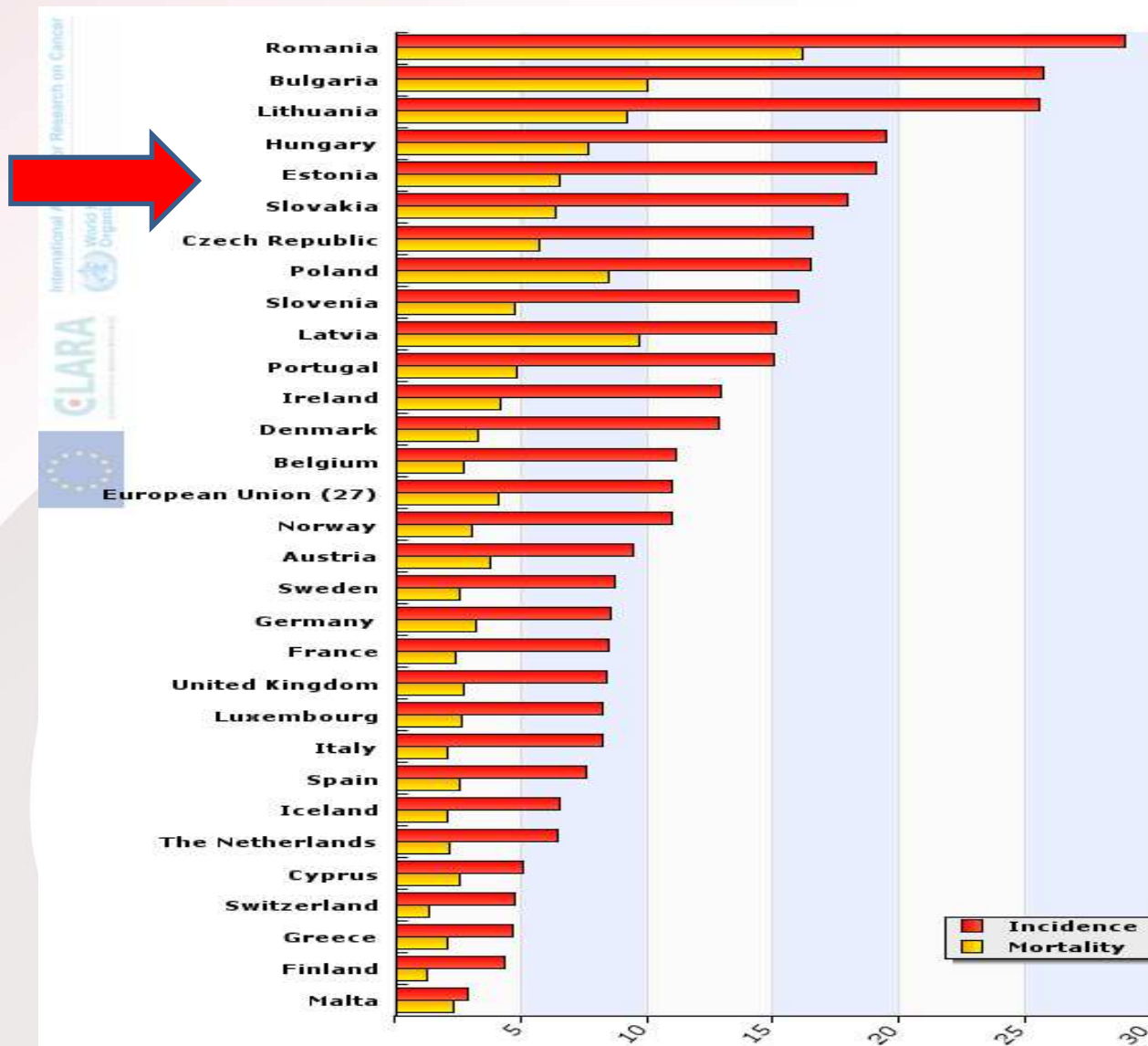
Haigestumus vanuseti 2003-2007

Tervise Arengu Instituut
National Institute for Health Development

Mägi ,M. "Emakakaelavähi haigestumus ja suremus Eestis" ENS üldkogu 30.04.2011, Kuressaare

Emakakaelavähi haigestumus ja suremus Euroopas 2008

Estimated incidence and mortality from Cervix uteri cancer in 2008 ;
Age Standardised Rate (European) per 100,000

ECO 2012 andmed

Emakakaelavähi ennetamise võimalused

10-15 aastat

Inimese
Papilloomiviiruse
Infektsioon
(HPV)

Emakakaela
vähieelsed
muutused

Emakakaela-
vähk

HPV vastane vaktsineerimine:

Emakakaelavähi sõeluuring:

Emakakaelavähi sõeluuringu korraldus Eestis

- Üleriigiline alates 2006
- Haigekassa koostöös TAI-ga saadab posti teel naisele isikliku kutse
- Teavitust meedias koostöös Vähiliiduga ja SA Vähi Sõeluuringutega
- Testi teostavad väljaõppinud ämmaemandad
- 2011 osales 20 raviasutust ja 7 laborit

Sõeluuringu sihtgrupp ja hõlmatus

Sihtgrupp **30-55 a.** naised, Pap-test, intervall 5 aastat

Kutset ei saa

- Vähi diagnoosiga naised
- Eelneval a. uuringu teostanud naised (25%)
- Kindlustamata naised - **15% 2012**

2011a. Sihtrühm 61 141

- Kutsuti **34 973** naist (**57%** valimist)

Sõeluuringul osales 13 127 naist –

21% populatsioonist ja 37 % kutsututest

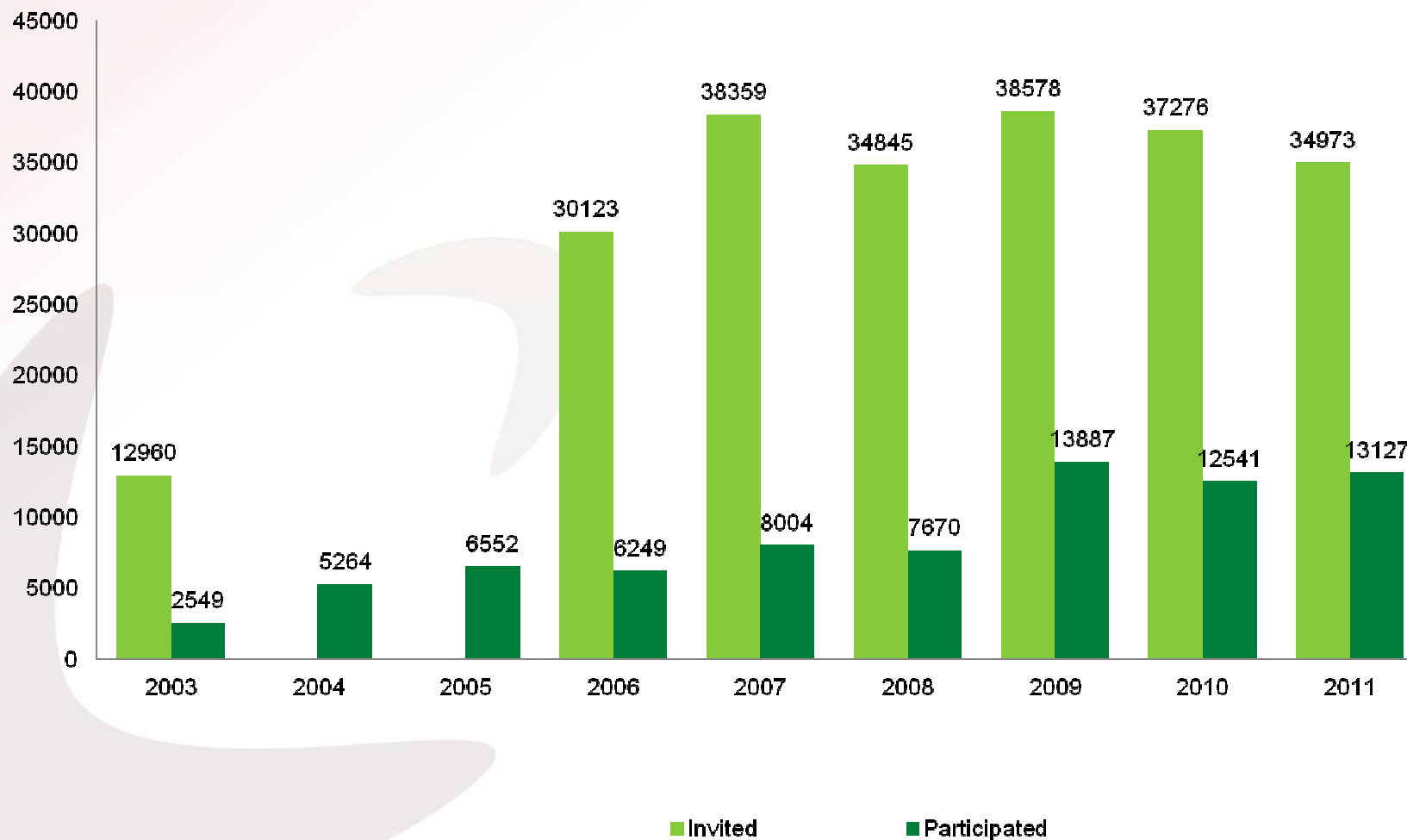
Kutse saanud ravikindlustatute 3 –aasta hõlmatus*

2006	2007	2008	2009	2010
33%	41%	57%	71%	62%

*Vaask, S „Emakakaelavähi sõeluuring Eestis“ ENS üldkogu 30.04.2011, Kuressaare

Emakakaelavähi sõeluuringul osalemine

Piret Veerus, TAI

„Kas olete teadlik emakakaelvähi sõeluuringust?“

72% jah (30-55a.)

A.Kivistik magistritöö 2011 ¹

90% jah (35-64a.)

HK rahvastiku rahulolu
uuring
„Patsientide hinnangud
tervisele ja arstiabile“, 2008²

1. A. Kivistiku magistritöö „Eesti naiste teadlikkus emakakaelvähi sõeluuringust, riskifaktoritest ja võimalikud mitteosalemise põhjused sõeluuringus“, TÜ Tervishoiu instituut Tartu 2011.

2. S. Vaask „Emakakaelvähi sõeluuringu korraldus ja tulemused Eestis“ Eesti Arst 2009;88(11):748-754

Mis võiks takistada sõeluuringus osalemist?*

Vastas 41,9% (442)

- hiljutine kontroll naistearsti juures 17,7% - eestlased ning naised vanuses 30 ja 35
- hirm proovi anda 6,0% - 30 ja 35-aastaste naised
- pikad ooteajad vastuvõtule 5,4% - linnapiirkondades elavad naised ja nooremad naised
- kliiniku liiga kaugel asukoht 5,3% - 50 ja 55-aastased ja maapiirkondades elavad naised
- ebasobivad vastuvõtuajad 4,9% - linnapiirkondade naised

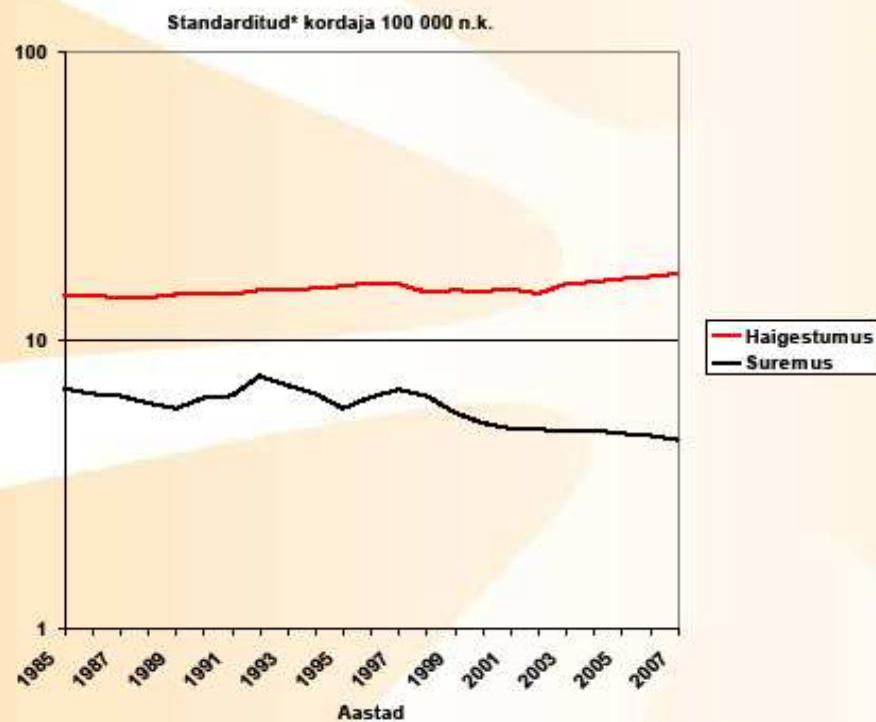
* A. Kivistiku magistritöö „Eesti naiste teadlikkus emakakaelavähi sõeluuringust, riskifaktoritest ja võimalikud mitteosalemise põhjused sõeluuringus“, TÜ Tervishoiu instituut Tartu 2011.

Sõeluuringu tulemused

- **Organiseeritud sõeluuring alandab haigestumust kui hõlmatus on >70%**
- Rahvusvaheliste andmete põhjal on keskmiselt avastatud patoloogiate osakaal skriiningute hulgas 6-8%.
- Eestis oli 2003-2007 aasta keskmine patoloogiliste PAP testide osakaal 5,4% kõigist skriininguprogrammi käigus võetus PAP-testidest*
- Üleriigiliselt on sõeluuring kestnud veel liiga lühikest aega, et hinnata mõju haigestumusele ja suremusele

* „Emakakaelavähi ennetamise projekt 2003-2008”audit, PRAXIS 2009

Haigestumus- ja suremustrend Eestis 1985–2007

Allikas: Eesti Vähiregister, WHO Mortality Database

*Standarditud maailma standardrahvastiku alusel; arvatud kolme aasta libiseva keskmisena.

Sõeluuringu puudused

- Hõlmatus ei ole piisavalt kõrge
- Teavitustöö meedias peaks olema veel ulatuslikum
- Hõlmamata on kindlustamata naised
- Sihtgrupp 30-55a. liiga kitsas
- Elulemustulemuste hindamine on praegusel hetkel praktiliselt võimatu, sest puudub sõeluuringu andmebaas, mille alusel on võimalik andmeid linkida nii rahvastikuregistri surmaandmebaasi kui ka Vähiregistri andmetega*

*Emakakaelavähi ennetamise projekt 2003-2008 audit PRAXIS, 2009)

Emakakaelavähi primaarne ennetus on vaktsineerimine

- 99.7% kõikidest emakakaelavähkidest on põhjustatud inimese papillomiviiruse infektsioonist(HPV)*
- 20 Euroopa riiki on lülitanud HPV vaktsiini riiklikusse immuniseerimisprogrammi
- UK 12-13a. tüdrukute hõlmatus 2010/2011 **84.2%**
- Eestis on HPV vaktsineerimine väga madala hõlmatusesega

* Walboomers JM, Jacobs MV, Manos MM, et al. *J Pathol.* 1999;189:12–19.

Inimese papilloomiviiruse vastaste vaktsiinide kulutõhusus Eestis

Tartu Ülikool, tervishoiu instituut, 2011

- **Tulemused ja järeldused**
- HPV vastane vaktsineerimine Eestis võimaldab ära hoida pooled emakakaelavähi haigus- ja surmajuhud.
- WHO kulutõhususe piirmäära hindamise kriteeriumi järgi **on HPV vaktsineerimine Eestis kulutõhus** e. ühe kvaliteetse eluaasta maksumus jääb alla 3 SKP elaniku kohta

JÄRELDUSED

Vajalikud tegevused:

- Emakakaelavähi vastane vaktsiin lisada riiklikusse immuniseerimisprogrammi ja riiklikult finantseerida
- Parandada sõeluuringu hõlmatust (kindlustamata naised, laiem vanusegrupp, laiem selgitustöö)

VAJALIK ON:

- Sõeluuring koos HPV vastase vaktsineerimisega ja mõlema programmi kõrgete hõlmatuste näitajatega